

U M O W A

między Rzeczpospolitą Polską i Rzeszą Niemiecką o ułatwieniach w małym ruchu granicznym, podpisana w Warszawie dnia 22 grudnia 1931 r.

(Ratyfikowana zgodnie z ustawą z dn. 15 grudnia 1932 r. — Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr. 2, poz. 11).

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,
M Y, I G N A C Y M O Ś C I C K I,
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należy, wiadomem czynimy:

Dnia dwudziestego drugiego grudnia tysiąc dziewięćset trzydziestego pierwszego roku podpisana została w Warszawie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Rządem Rzeszy Niemieckiej umowa o ułatwieniach w małym ruchu granicznym wraz z protokołem końcowym, o następującem brzmieniu dosłownem:

U M O W A

między Rzeczpospolitą Polską i Rzeszą Niemiecką
o ułatwieniach w małym ruchu granicznym.

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z jednej strony

i

PREZYDENT RZESZY NIEMIECKIEJ

z drugiej strony

ożywieni pragnieniem zastąpienia nową umową podpisaną dnia 30 grudnia 1924 polsko-niemieckiej konwencji o ułatwieniach w małym ruchu granicznym, mianowali w celu zawarcia odpowiedniej umowy pełnomocnikami:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej:

Dyrektora Departamentu w Ministerstwie Skarbu
Pana Dr. Władysława RASIŃSKIEGO i
Radcę Wojewódzkiego Pana Inż. Bernarda ZAKRZEWSKIEGO

Prezydent Rzeszy Niemieckiej:

Posła, Pana Dr. Paul ECKARDT.

Pełnomocnicy po wymianie i sprawdzeniu swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, zgodzili się na następujące postanowienia:

I. Postanowienia ogólne.

Artykuł 1.

(1) Osoby zamieszkałe stale na obszarze granicznym jednej z Umawiających się Stron, lub przebywające tam przynajmniej od trzech miesięcy, korzystają w małym ruchu granicznym z ułatwień według niniejszej umowy, jeżeli są zaopatrzone w przepustki graniczne.

(2) Urzednicy i pracownicy publiczni korzystają z ułatwień od dnia objęcia służby na obszarze granicznym. Termin trzymiesięczny nie dotyczy również właścicieli i innych osób uprawnionych do użytkowania takich gruntów, które leżą na jednym obszarze granicznym, lecz są zagospodarowywane z siedziby gospodarczej położonej na sąsiednim obszarze granicznym, jak również nie dotyczy osób zatrudnionych w tego rodzaju gospodarstwach.

Artykuł 2.

Obszarem granicznym w rozumieniu niniejszej umowy jest pas ziemi 10-cio kilometrowej szerokości, leżący wzdłuż granicy wspólnej na obszarze każdej z Umawiających się Stron. Jeżeli to odgraniczenie przecina obszar jakiegś gminy lub miejscowości, wówczas włącza się całą tę gminę lub miejscowość do obszaru granicznego.

II. Ułatwienia osobowe.

Artykuł 3.

(1) Przepustki graniczne są wystawiane według załączonego wzoru (załącznik I), polskie formularze są barwy żółtej, niemieckie barwy zielonej.

ABKOMMEN

zwischen der Republik Polen und dem Deutschen Reich über Erleichterungen im kleinen Grenzverkehr.

DER PRAESIDENT
DER REPUBLIK POLEN

einerseits

und

DER DEUTSCHE REICHS-PRAESIDENT

andererseits

haben, von dem Wunsche geleitet, das am 30. Dezember 1924 unterzeichnete polnisch-deutsche Abkommen über Erleichterungen im kleinen Grenzverkehr durch ein neues Abkommen zu ersetzen, zwecks Abschlusses eines entsprechenden Abkommens als Bevollmächtigte bestellt:

der Präsident der Polnischen Republik

den Ministerialdirektor im Finanzministerium Herrn Dr. Władysław RASIŃSKI und
den Wojewodschaftsrat Herrn Ing. Bernard ZAKRZEWSKI,

und

der Deutsche Reichspräsident

den Gesandten Herrn Dr. Paul ECKARDT.

Die Bevollmächtigten sind nach Austausch und Prüfung ihrer als gut und in gehöriger Form befundenen Vollmachten über folgende Bestimmungen übereingekommen.

I. Allgemeine Bestimmungen.

Artikel 1.

(1) Personen, die im Grenzbezirk eines der vertragschliessenden Teile ihren Wohnsitz haben oder sich dort seit wenigstens drei Monaten aufhalten, geniessen im kleinen Grenzverkehr Erleichterungen nach Massgabe dieses Abkommens, wenn sie mit Grenzausweisen versehen sind.

(2) Öffentliche Beamte und Angestellte nehmen an den Erleichterungen vom Tage ihres Dienstantritts im Grenzbezirk ab teil. Die Frist von drei Monaten gilt auch nicht für Eigentümer und sonstige Nutzungsberechtigte solcher Grundstücke, die in einem Grenzbezirke liegen, aber von einer im Nachbargrenzbezirke gelegenen wirtschaftlichen Betriebsstätte aus bewirtschaftet werden, sowie nicht für Personen, die in einem derartigen Betriebe beschäftigt sind.

Artikel 2.

Grenzbezirk im Sinne dieses Abkommens ist im Gebiete jedes der vertragschliessenden Teile ein Geländestreifen von 10 Kilometern Breite längs der gemeinsamen Grenze. Falls diese Abgrenzung das Gebiet einer Gemeinde oder einer Ortschaft durchschneidet, wird die ganze Gemeinde oder Ortschaft in den Grenzbezirk einbezogen.

II. Persönliche Erleichterungen.

Artikel 3.

(1) Die Grenzausweise werden nach anliegendem Muster (Anlage I) ausgestellt; die polnischen Vordrucke sind gelb, die deutschen grün.

(2) Przepustki graniczne muszą być zaopatrzone w fotografię urzędowo ostemplowaną oraz w podpis lub znak ręczny posiadacza. Fotografia nie jest potrzebna, jeżeli posiadacz przepustki przedłoży inny urzędowy lub urzędowo poświadczony swój dowód osobisty zaopatrzone w fotografię.

Artykuł 4.

(1) Przepustki graniczne wystawiają po stronie polskiej powiatowe władze administracji ogólnej, po stronie niemieckiej władze paszportowe.

(2) Miejscowo właściwą jest ta władza, w której okręgu stale zamieszkuje lub przebywa osoba, ubiegająca się o przepustkę.

Artykuł 5.

Przepustki graniczne należy wystawiać tylko osobom, mającym więcej niż 15 lat. W razie potrzeby można wystawić przepustkę graniczną również osobie mającej mniej niż 15 lat. Poza tem wolno jest dzieciom, mającym mniej niż 15 lat przekraczać granicę tylko w towarzystwie osoby dorosłej, jeśli jej przepustka zawiera uprawnienie do zabrania ze sobą dziecka.

Artykuł 6.

(1) Przepustki graniczne wystawia się z reguły z jednorocznym terminem ważności.

(2) Można również wystawiać przepustki na jednorazową podróż z terminem ważności najwyżej dwutygodniowym, jeżeli ubiegający się o to prosi, albo jeżeli to ze specjalnych powodów wydaje się wskazanem.

Artykuł 7.

(1) Za wystawienie przepustki granicznej pobiera się opłatę po stronie polskiej najwyżej w wysokości 2 złotych, po stronie niemieckiej najwyżej w wysokości 1 marki niemieckiej. Powyższe opłaty ulegają zmniejszeniu o połowę w razie wystawienia przepustki na jednorazową podróż.

(2) Za wystawianie przepustek granicznych nie będą pobierane inne opłaty niż wskazane w ustępie 1 ani też opłaty od podania.

(3) Wysokość opłat przewidzianych w ustępie 1 może być w razie potrzeby zmieniona za wzajemnym porozumieniem się obu Rządów.

Artykuł 8.

(1) Przepustki graniczne uprawniają do przekroczenia granicy przez wskazane w nich graniczne punkty przejściowe.

(2) Przekroczenie granicy w innych miejscach niż przez zwykłe, urzędowo wyznaczone punkty przejściowe, może być dozwolone dla potrzeb gospodarstwa rolnego i leśnego, dla wykonywania polowania i rybołówstwa, dla gospodarstwa pastwiskowego, cięcia wiskliny i wydobywania torfu, oraz w innych wypadkach zasługujących na uwzględnienie. Potrzebne w tym celu przejścia graniczne będą ustalone wspólnie przez obustronne właściwe władze administracyjne i celne po wysłuchaniu zainteresowanych.

(2) Die Grenzausweise müssen mit einem amtlich abzustempelnden Lichtbild und mit Unterschrift oder Handzeichen des Inhabers versehen sein. Eines Lichtbildes bedarf es nicht, wenn der Ausweisinhaber einen sonstigen amtlichen oder amtlich beglaubigten Lichtbildausweis über seine Person vorlegt.

Artikel 4.

(1) Die Grenzausweise werden auf polnischer Seite von den Kreisbehörden der allgemeinen Verwaltung, auf deutscher Seite von den Passbehörden ausgestellt.

(2) Oertlich zuständig ist die Behörde, in deren Bezirke der Ausweisbewerber seinen Wohnsitz oder Aufenthalt hat.

Artikel 5.

Die Grenzausweise sind nur Personen über 15 Jahre auszustellen. Im Falle eines Bedürfnisses kann ein Grenzausweis auch einer Person unter 15 Jahren ausgestellt werden. Im übrigen dürfen Kinder unter 15 Jahren die Grenze nur in Begleitung eines Erwachsenen und nur dann überschreiten, wenn dessen Ausweis die Befugnis zur Mitnahme des Kindes enthält.

Artikel 6.

(1) Die Grenzausweise werden in der Regel mit einer Geltungsdauer von einem Jahr ausgestellt.

(2) Die Grenzausweise können auch mit einer Geltungsdauer von höchstens zwei Wochen für eine Einzelreise ausgestellt werden, wenn der Bewerber dies beantragt oder wenn besondere Umstände es angezeigt erscheinen lassen.

Artikel 7.

(1) Für die Ausstellung eines Grenzausweises wird eine Höchstgebühr auf polnischer Seite von 2 Zloty, auf deutscher Seite von 1 Reichsmark erhoben. Diese Gebühren ermässigen sich bei Ausstellung eines Grenzausweises für eine Einzelreise auf die Hälfte.

(2) Andere als die im Absatz 1 bezeichneten Gebühren dürfen für die Ausstellung von Grenzausweisen mit Einschluss des Antrages nicht erhoben werden.

(3) Die Höhe der im Absatz 1 vorgesehenen Gebühren kann nötigenfalls im gegenseitigen Einvernehmen der beiden Regierungen geändert werden.

Artikel 8.

(1) Die Grenzausweise berechtigen zum Grenzübertritt an den in ihnen bezeichneten Grenzübergangsstellen.

(2) Der Grenzübertritt an anderen als den allgemein amtlich zugelassenen Grenzübergangsstellen kann für die Bedürfnisse der Land- und Forstwirtschaft, für die Ausübung der Jagd und Fischerei, für den Weidebetrieb, Binsenschnitt und Torfstich sowie in sonstigen berücksichtigungswerten Fällen gestattet werden. Die hierzu erforderlichen Grenzübergänge sind durch die beiderseitigen zuständigen Verwaltungs- und Zollbehörden gemeinsam nach Anhörung der Beteiligten unter Berücksichtigung der tatsächlichen Verhältnisse festzusetzen.

resowanych i z uwzględnieniem istotnych potrzeb gospodarczych.

Artykuł 9.

(1) Przekraczanie granicy na mocy przepustek granicznych dozwolone jest zasadniczo tylko w porze dziennej, a mianowicie w czasie od 1 kwietnia do 30 września pomiędzy godziną 6 i 20, a od 1 października do 31 marca pomiędzy godziną 7 i 18. Zapory graniczne muszą być otwierane we właściwym czasie i nie mogą być przedwcześnie zamykane.

(2) Przekraczanie granicy w innych godzinach, aniżeli dopuszczonych w myśl ustępu 1, może być dozwolone dla potrzeb gospodarstwa rolnego i leśnego, dla połowania i połowu ryb oraz w innych godnych uwzględnienia wypadkach. Godziny do przekraczania granicy w powyższych wypadkach będą ustalone wspólnie przez obu stronnie właściwe władze administracji ogólnej i władze celne po wysłuchaniu zainteresowanych i z uwzględnieniem istotnych potrzeb gospodarczych.

(3) Duchowni i ich pomocnicy, lekarze, lekarze weterynaryjni i położne mogą przy wykonywaniu swego zawodu przekraczać granicę również poza godzinami dopuszczonymi według ustępu 1.

To samo dotyczy dozorców służ.

(4) Godziny przekraczania granicy kolejną, kolejką, tramwajem i innymi publicznymi środkami regularnej komunikacji stosują się według urzędowo zatwierdzonych rozkładów jazdy.

Artykuł 10.

(1) Obszar ważności przepustek granicznych ustala stosownie do potrzeby w każdym poszczególnym wypadku władza, wystawiająca przepustkę.

(2) Jako obszar ważności wyznacza się powiaty leżące na obszarze granicznym sąsiedniego Państwa, graniczące z powiatem, w którym wystawiono przepustkę. Obszar ważności może być w obrębie obszaru granicznego rozszerzony również poza powiaty bezpośrednio graniczące, na najbliższe powiaty sąsiednie.

(3) Obszar ważności może być ograniczony do jednej lub kilku miejscowości, jeżeli ubiegający się o przepustkę o to prosi, jeżeli przepustkę wystawia się na jednorazową podróż, albo jeżeli to ze szczególnych powodów okaże się wskazanym.

Artykuł 11.

Przepustki graniczne upoważniają posiadacza do przebywania w sąsiednim obszarze granicznym (artykuł 10) każdorazowo najdłużej 6 dni.

Artykuł 12.

(1) Właściwe władzę jednej z umawiających się stron nie mogą wystawiać przepustek granicznych osobom, wydalonym z obszaru drugiej Strony.

(2) Osobom, których pobyt na obszarze jednej Strony zostanie przez właściwą władzę tej Strony określony jako niepożądany ze względów bezpieczeństwa wewnętrznego lub zewnętrznego, mogą właściwe władze drugiej z Umawiających się Stron

sächlichen wirtschaftlichen Bedürfnisse zu bestimmen.

Artikel 9.

(1) Der Grenzübertritt auf Grund von Grenzausweisen ist regelmässig nur während der Tagesstunden und zwar vom 1. April bis 30. September von 6 Uhr bis 20 Uhr und vom 1. Oktober bis 31. März von 7 Uhr bis 18 Uhr gestattet. Absperrvorrichtungen müssen rechtzeitig geöffnet und dürfen nicht vorzeitig geschlossen werden.

(2) Der Grenzübertritt zu anderen als den nach Absatz 1 zugelassenen Grenzübergangszeiten kann für die Bedürfnisse der Land- und Forstwirtschaft, für die Ausübung der Jagd und Fischerei sowie in sonstigen berücksichtigungswerten Fällen gestattet werden. Die Grenzübergangszeiten sind in diesen Fällen durch die beiderseitigen zuständigen Verwaltungs- und Zollbehörden gemeinsam nach Anhörung der Beteiligten unter Berücksichtigung der tatsächlichen wirtschaftlichen Bedürfnisse zu bestimmen.

(3) Geistliche und ihre Gehilfen, Aerzte, Tierärzte und Hebammen dürfen in Ausübung ihres Berufes die Grenze auch asserhalb der nach Absatz 1 zugelassenen Grenzübergangszeiten überschreiten. Das Gleiche gilt für Schleusenwärter.

(4) Die Zeiten für den Grenzübertritt mit der Eisenbahn, der Kleinbahn, der Strassenbahn und mit anderen öffentlichen regelmässigen Verkehrseinrichtungen richten sich nach den amtlich genehmigten Fahrplänen.

Artikel 10.

(1) Der Geltungsbereich der Grenzausweise ist von der Behörde, die den Ausweis ausstellt, nach den Bedürfnissen des Einzelfalles festzusetzen.

(2) Als Geltungsbereich sind die im Grenzbezirk des Nachbarstaates gelegenen Kreise zu bezeichnen, die an den Kreis angrenzen, in dem der Ausweis ausgestellt wird. Der Geltungsbereich kann auch über die unmittelbar angrenzenden Kreise hinaus innerhalb des Grenzbezirks auf die Nachbarkreise erstreckt werden.

(3) Der Geltungsbereich kann auf eine oder mehrere Ortschaften beschränkt werden, wenn der Ausweisbewerber dies beantragt, wenn der Ausweis für eine Einzelreise ausgestellt wird oder wenn besondere Umstände es geboten erscheinen lassen.

Artikel 11.

Die Grenzausweise berechtigen den Inhaber, sich im Nachbargrenzbezirk (Artikel 10) jeweils höchstens 6 Tage lang aufzuhalten.

Artikel 12.

(1) Die zuständigen Behörden des einen vertragsschliessenden Teiles dürfen an Personen, die aus dem Gebiete des anderen Teiles ausgewiesen sind, Genausweise nicht ausstellen.

(2) Die zuständigen Behörden des einen vertragsschliessenden Teiles dürfen an Personen, deren Aufenthalt auf dem Gebiete des anderen Teiles von dessen zuständiger Behörde aus Gründen der inneren oder äusseren Sicherheit als unerwünscht be-

wystawiać przepustki graniczne tylko za zgodą tejże władzy.

Artykuł 13.

Władza, która wystawiła przepustkę, ma ją odebrać:

a) jeżeli się okaże że nie istnieją lub przestały istnieć warunki przewidziane w artykule 1,

b) jeżeli posiadacz przepustki stał się winnym ciężkiego lub powtórnego jej nadużycia.

Artykuł 14.

Władza jednej z Umawiających się Stron, która stwierdzi nadużycie przepustki granicznej, wystawionej na obszarze drugiej Strony, a uważa za potrzebne natychmiast przeszkodzić dalszemu nadużyciu, może unieważnić przepustkę graniczną przez umieszczenie na niej klauzuli „Tymczasowo nieważna . . . . . dnia . . . . . 19 . . . . .”.

O powyższem zawiadomi ona niezwłocznie władzę, która wystawiła przepustkę.

Artykuł 15.

Jeżeli właściwa władza jednej z Umawiających się Stron uważa wniosek właściwej władzy drugiej Strony o odebranie przepustki granicznej, lub unieważnienie przepustki dokonane przez tę władzę za nieuzasadnione, wówczas jej bezpośrednio przelozona władza może zażądać zbadania sprawy od odpowiedzialnej władzy drugiej Strony.

Artykuł 16.

(1) Jeżeli przepustka graniczna została odebrana na wniosek właściwej władzy jednej z Umawiających się Stron, albo też została przez tę władzę unieważniona, wówczas nowa przepustka może być wystawiona tylko za zgodą tejże władzy. Ma to również zastosowanie, jeżeli nowa przepustka ma być udzielona z ograniczeniem co do terminu lub obszaru ważności.

(2) Zgoda nie jest wymagana, jeżeli poprzednia przepustka została odebrana z tego powodu, że nie istniały lub przestały istnieć warunki przewidziane w artykule 1.

III. Ułatwienia rzeczowe.

Artykuł 17.

(1) Właściciele oraz inne osoby, uprawnione do użytkowania gruntów, będących przedmiotem gospodarstwa rolnego lub leśnego, a położonych w jednym obszarze granicznym, lecz zagospodarowywanych z siedziby gospodarczej, leżącej w drugim obszarze granicznym, mogą przeprowadzać bez cła przez granicę następujące przedmioty, wytwory i zwierzęta na niżej wskazanych warunkach, w ramach zwykłej konieczności gospodarczej:

zeichnet wird, Grenzausweise nur mit Einwilligung dieser Behörde ausstellen.

Artikel 13.

Der Grenzausweis ist durch die Behörde, die ihn ausgestellt hat, zu entziehen,

a) wenn sich ergibt, dass die Voraussetzungen des Artikel 1 nicht oder nicht mehr vorliegen;

b) wenn der Inhaber sich eines schweren oder wiederholten Missbrauchs des Grenzausweises schuldig gemacht hat.

Artikel 14.

Die Behörde des einen vertragsschliessenden Teiles, die den Missbrauch eines im Gebiete des anderen Teiles ausgestellten Grenzausweises feststellt und die sofortige Verhinderung weiteren Missbrauchs für erforderlich hält, kann der Grenzausweis durch Anbringung des Vermerks „Vorläufig ungültig . . . . . den . . . . . 19 . . . . .“ ungültig machen. Sie wird die Behörde, die den Ausweis ausgestellt hat, davon unverzüglich benachrichtigen.

Artikel 15.

Hält die zuständige Behörde des einen vertragsschliessenden Teiles einen von der zuständigen Behörde des anderen Teiles gestellten Antrag auf Entziehung oder die von einer solchen Behörde vorgenommene Ungültigmachung eines Grenzausweises für unbegründet, so kann ihre unmittelbar vorgesetzte Behörde von der entsprechenden Behörde der Gegenseite eine Nachprüfung des Falles verlangen.

Artikel 16.

(1) Wenn ein Grenzausweis auf Antrag der zuständigen Behörde des einen vertragsschliessenden Teiles entzogen oder von einer solchen Behörde vorläufig ungültig gemacht worden ist, so kann ein neuer Ausweis nur mit Einwilligung dieser Behörde ausgestellt werden. Dies gilt auch, wenn der neue Ausweis mit zeitlicher oder räumlicher Beschränkung ausgestellt werden soll.

(2) Der Einwilligung bedarf es nicht, wenn der frühere Ausweis entzogen worden ist, weil die Voraussetzungen des Artikel 1 nicht oder nicht mehr vorliegen.

III. Sachliche Erleichterungen.

Artikel 17.

(1) Eigentümer und sonstige Nutzungsberechtigte von land oder forstwirtschaftlich genutzten Grundstücken, die in dem einen Grenzbezirke liegen, aber von einer im anderen Grenzbezirke gelegenen wirtschaftlichen Betriebsstätte aus bewirtschaftet werden, dürfen die folgenden Gegenstände, Erzeugnisse und Tiere unter den nachstehend angegebenden Bedingungen im Rahmen der durch die übliche Bewirtschaftung bedingten Notwendigkeit zollfrei über die Grenze bringen:

- a) wszystko, co służy do prawidłowego zagospodarowania tych gruntów, jak nawozy wszelkiego rodzaju, ziarno do siewu, nasiona, rozsady warzyw, sadzonki do zalesienia gruntów, drzewa, wiklinę, kamienie polne, cegły, piasek, glinę, glinę i torf, oraz maszyny i narzędzia używane w gospodarstwie rolnem i leśnem, pojazdy i zwierzęta robocze wraz z uprzężą i innymi przyborami i potrzebną paszą dla zwierząt roboczych, tudzież materiałami napędzonymi i smarowanymi dla maszyn i pojazdów;
- b) plody rolne i leśne oraz produkty zwierzęce, pochodzące z tych gruntów, tudzież dziczyznę upolowaną na obszarze tych gruntów i ryby oraz raki tam złowione, ryby jednak i raki tylko świeżo złowione, nieopakowane;
- c) zwierzęta należące do gospodarstwa, przeprowadzane przez granicę na pastwiska, jak również zwierzęta jednokopytowe i ptactwo oraz w tych samych warunkach pszczoły.

(2) Maszyny, narzędzia, pojazdy, zwierzęta robocze i uprzęż wraz z innymi przyborami muszą być po ukończeniu pracy, a zwierzęta i ptactwo z pastwisk po ukończonym wypasie, przeprowadzone z powrotem za granicę. Również mleko uzyskane z wypasanego bydła, tudzież ewentualny poza granicą urodzony przychówek oraz zwierzęta ubite z konieczności winny być przeprowadzone z powrotem za granicę, władze celne mają prawo we wzajemnym porozumieniu dopuszczać wyjątki.

(3) Osoby, które chcą korzystać z powyższych ułatwień, mają przedstawić we właściwych urzędach celnych zaświadczenie, wystawione przez władzę właściwą dla danej posiadłości i określające położenie, wielkość, tudzież rodzaj uprawy gruntu oraz ewentualny stan liczebny żywego inwentarza. Wystarczy podać stan liczebny inwentarza żywego w takim zakresie, w jakim zamierza się korzystać z udogodnień według ustępu 1 c).

Zaświadczenia mają być wystawiane bezpłatnie.

W razie zmian winno być zaświadczenie sprostowane w ciągu dwóch tygodni.

(4) Z udogodnień można korzystać tylko w tych porach roku i dnia, w których według miejscowych zwyczajów wykonywane są prace rolne lub leśne.

(5) W wyżej wymienionych wypadkach nie będzie wymagane złożenie zabezpieczenia celnego, chyba, że zachodzi uzasadnione podejrzenie co do rzetelności uprawnionego.

Artykuł 18.

(1) Jako żywność mogą mieszkańcy jednego obszaru granicznego zabierać ze sobą bez cła do drugiego obszaru granicznego gotowe do spożycia środki spożywcze na jeden dzień w ilości najwyżej dwóch kilogramów. Ułatwienie to nie odnosi się jednak do napojów alkoholowych i sztucznych środków słodzących, jak sacharyna i t. p.

- a) alles, was zur ordnungsmässigen Bewirtschaftung dieser Grundstücke dient, wie Düngemittel jeder Art, Saatgut, Sämereien, Pflänzlinge, Pflanzen für Schonungen, Bäume, Weiden, Natursteine, Ziegel, Sand, Lehm, Tonerde und Torf, ferner die in der Land- und Forstwirtschaft üblichen Maschinen, Geräte, Fahrzeuge und Arbeitstiere, einschliesslich der Ausrüstungsgegenstände, sowie die erforderlichen Futtermittel für die Arbeitstiere und den erforderlichen Betriebsstoff für die Maschinen und Fahrzeuge;
- b) die Land- und forstwirtschaftlichen Bodenerträge und tierischen Erzeugnisse dieser Grundstücke, das auf diesen Grundstücken erlegte Wild sowie die daselbst gefangenen Fische und Krebse jedoch nur frisch gefangen und in unverpacktem Zustande;
- c) das zum Wirtschaftsbetriebe gehörige Vieh, das zur Weide über die Grenze gebracht wird, einschliesslich der Einhufer und des Geflügels ferner unter der gleichen Voraussetzung Bienenstöcke.

(2) Die Maschinen, Geräte, Fahrzeuge, Arbeitstiere und Ausrüstungsgegenstände müssen nach beendetem Gebrauche, das Weidevieh nach beendetem Weidegang über die Grenze zurückgebracht werden. Ebenso sind die von dem Weidevieh gemolkene Milch sowie das etwa jenseits der Grenze geborene Jungvieh und notgeschlachtete Tiere über die Grenze zurückzubringen; die Zollbehörden sind berechtigt, im gegenseitigen Einvernehmen Ausnahmen zuzulassen.

(3) Personen, die von den vorstehenden Vergünstigungen Gebrauch machen wollen, haben den zuständigen Zollstellen eine Bescheinigung vorzulegen, die von der für das Grundstück zuständigen Behörde ausgestellt ist und Lage, Grösse und Bestellungsart des Grundstücks sowie den etwaigen Viehbestand ergibt. Der Viehbestand braucht nur insoweit angegeben zu werden, als die Vergünstigung nach Absatz 1 c) in Anspruch genommen wird. Die Bescheinigungen sind kostenlos auszustellen. Im Falle von Veränderungen ist die Bescheinigung binnen zwei Wochen zu berichtigen.

(4) Die Vergünstigungen dürfen nur in den Jahreszeiten und zu den Tageszeiten in Anspruch genommen werden, in denen nach den örtlichen Gewohnheiten land- und forstwirtschaftliche Arbeiten ausgeführt werden.

(5) Die Hinterlegung einer Zollsicherheit wird in den vorstehend angeführten Fällen nicht verlangt, es sei denn, dass begründeter Verdacht gegen die Zuverlässigkeit des Berechtigten besteht.

Artikel 18.

(1) Als Mundvorrat dürfen die Bewohner des einen Grenzbezirks in den anderen Grenzbezirk zollfrei genussfertige Nahrungsmittel für einen Tag im Höchstgewicht von 2 Kilogramm mit sich führen. Auf alkoholhaltige Getränke und künstliche Süsstoffe wie Saccharin usw. erstreckt sich die Vergünstigung nicht.

(2) Robotnicy i rzemieślnicy, którzy mieszkają na jednym obszarze granicznym, a zawód swój wykonują na drugim obszarze granicznym, mogą zabierać ze sobą bez cła żywność w ilości odpowiadającej czasowi pobytu, jeżeli mają pozostawać przez kilka dni roboczych w miejscu zatrudnienia.

(3) Mieszkańcom jednego obszaru granicznego wolno jest zabierać ze sobą do drugiego obszaru granicznego cygara, papierosy i tytoń, w ilościach nieprzekraczających jednodniowego zapotrzebowania palacza. Ilość dopuszczalna wynosi:

dla cygar	10 sztuk
dla papierosów	25 „
dla tytoniu mniej niż	50 gramów
dla tytoniu do żucia	3 sztuki (zwoje).

Poza tem mogą oni mieć ze sobą jedno pudełko zapalek bez opłaty cła.

Artykuł 19.

(1) Przedmioty, służące do własnej potrzeby mieszkańców jednego obszaru granicznego, przemieszczane do naprawy do drugiego obszaru granicznego z obowiązkiem wywiezienia ich zpowrotem, wolne są od cła.

(2) Również wolne są od cła niżej wymienione przedmioty, przemieszczane przez mieszkańców jednego obszaru granicznego do drugiego obszaru granicznego celem uszlachetnienia, z obowiązkiem powrotnego wywozu:

- a) zboże, nasiona, owoce strączkowe, nasiona oleiste, konopie, len i t. p. surowe produkty gospodarstwa rolnego, które mają być czyszczone, mielone, srułowane, wylączone, łuskane, tłuczone lub poddane jakiegokolwiek innej obróbce;
- b) drzewo przeznaczone do rozdrobnienia, łupania albo przeróbki na deski lub belki;
- c) kora dębowa albo jakakolwiek inna, która ma być pocięta, zmielona lub poddana tem podobnej obróbce.

Uzyskane przy uszlachetnieniu produkty poboczne o ileby miało być od nich pobrane cło, muszą być wywiezione zpowrotem razem z obrabionymi przedmiotami, lub oclone w razie pozostawienia ich w drugim obszarze granicznym. Udogodnienie to jest oparte na założeniu, że mieszkańcy pograniczni skazani są na młyny lub zakłady przetwórcze, położone w drugim obszarze granicznym, i że wymienione przedmioty przeznaczone są do użytku we własnym gospodarstwie tych mieszkańców pogranicznych.

Artykuł 20.

(1) Mieszkańcom jednego obszaru granicznego wolno przy wykonywaniu swego zawodu zabierać ze sobą do drugiego obszaru granicznego bez cła narzędzia pracy i przybory pod warunkiem ich powrotnego wywozu.

(2) Rzemieślnicy mogą zabierać ze sobą bez cła pochodzące z sąsiedniego obszaru granicznego przedmioty lub ich części do naprawy, pod warunkiem ich powrotnego wywozu. Również wolno im za-

(2) Arbeiter und Handwerker, die in dem einen Grenzbezirke wohnen und in dem anderen Grenzbezirke ihren Beruf ausüben, dürfen, wenn sie mehrere Arbeitstage an ihren Arbeitsstätten verbleiben sollen, den Mundvorrat in einem diesem Aufenthalt entsprechenden Ausmasse zollfrei mitnehmen.

(3) Die Bewohner des einen Grenzbezirkes dürfen zollfrei Zigarren, Zigaretten, und Tabak in den anderen Grenzbezirk mitnehmen, wenn es sich nur um Mengen handelt, die den Bedarf eines Rauchers für einen Tag nicht überschreiten. Die Höchstmenge beträgt:

bei Zigarren	10 Stück,
bei Zigaretten	25 „
bei Tabak weniger als	50 Gramm
bei Kautabak	3 Stück (Rollen).

Sie dürfen ferner zollfrei eine Schachtel Zündhölzer mit sich führen.

Artikel 19.

(1) Gegenstände des eigenen Bedarfs der Bewohner des einen Grenzbezirks, die in den anderen Grenzbezirk unter der Verpflichtung der Rückbringung gebracht werden, um dort ausgebessert zu werden, bleiben vom Zoll befreit.

(2) Vom Zoll werden ferner die nachstehend aufgeführten Gegenstände befreit, die von den Bewohnern des einen Grenzbezirks in den anderen Grenzbezirk unter der Verpflichtung der Rückbringung gebracht werden, um dort eine Veredelung zu erfahren:

- a) Getreide, Samen, Hülsenfrüchte, Oelfrüchte, Hanf, Flachs, und ähnliche landwirtschaftliche Roherzeugnisse, die gereinigt, gemahlen, geschrotet, zerquetscht, enthülst, geschlagen oder einer sonstigen Bearbeitung unterzogen werden sollen;
- b) Holz, das zerkleinert, gespalten oder zu Brettern oder Balken verarbeitet werden soll;
- c) Eichen — oder sonstige Rinde, die zerschnitten, gemahlen oder einer ähnlichen Bearbeitung unterzogen werden soll.

Die bei der Veredelung gewonnenen Nebenzeugnisse müssen, soweit sie einen Zollwert besitzen, mit den bearbeiteten Gegenständen zusammen zurückgebracht oder bei Belassung im anderen Grenzbezirke verzollt werden. Die Vergünstigung hat zur Voraussetzung, dass die Grenzbewohner auf die im anderen Grenzbezirke gelegenen Mühlen oder sonstigen Betriebsstätten angewiesen sind und dass die erwähnten Gegenstände für den eigenen Wirtschaftsbedarf der Grenzbewohner gebraucht werden.

Artikel 20.

(1) Die Bewohner des einen Grenzbezirks dürfen anlässlich der Ausübung ihres Berufs im anderen Grenzbezirke das erforderliche Arbeits- und Betriebsgerät zollfrei unter der Bedingung der Wiederausfuhr mit sich führen.

(2) Handwerker dürfen zur Vornahme von Ausbesserungen aus dem Nachbargrenzbezirk stammende Gegenstände oder Teile von solchen unter der Bedingung der Wiederausfuhr zollfrei mit sich

bierać ze sobą bez cła materiały potrzebny przy naprawie w zakresie drobnego rzemiosła w ilościach, które mogą ze sobą przynieść bez posługiwania się środkami przewozowymi. Wolno im przechodzić i powracać przez granicę z takim samym materiałem tylko raz dziennie. Materiału tego nie wolno używać do sporządzania przedmiotów nowych. Materiał niezużyty musi być wywieziony zpowrotem.

Artykuł 21.

Robotnicy i pracownicy mogą bez cła przewozić przez granicę do swego domu wytwory gleby, udzielane im zwyczajowo jako deputat przez pracodawcę.

Artykuł 22.

(1) Duchowni i ich pomocnicy, lekarze, lekarze weterynaryjni i położne, zamieszkali w jednym obszarze granicznym, mogą przy wykonywaniu swego zawodu zabierać ze sobą bez cła do drugiego obszaru granicznego przybory i instrumenty potrzebne do wykonywania zawodu pod warunkiem powrotnego ich wywozu.

(2) Dla środków leczniczych, materiałów opatrunkowych i środków dezynfekcyjnych, które przynoszą ze sobą wymieniemi w ustępie 1, lekarze, lekarze weterynaryjni i położne celem bezpośredniego użycia przy niesieniu pomocy w drugim obszarze granicznym, udziela się zwolnienia od cła. Osobom tym nie wolno zabierać ze sobą środków leczniczych i dezynfekujących zakazanych do przywozu w kraju przeznaczenia. Niezużyte środki lecznicze, materiały opatrunkowe i środki dezynfekcyjne muszą być wywiezione zpowrotem za granicę.

(3) Składanie zabezpieczenia celnego nie będzie z reguły wymagane.

Artykuł 23.

Dla materiałów opatrunkowych i lekarstw, które mieszkańcy jednego obszaru granicznego przynoszą na podstawie recept lekarzy i lekarzy weterynaryjnych z tych aptek drugiego obszaru granicznego, w których zaopatrywać się muszą stosownie do warunków miejscowych, udziela się zwolnienia od cła, jednak tylko dla takich ilości, które odpowiadają potrzebom w poszczególnym wypadku choroby. Zwolnienia od cła udziela się przy powtórnym użyciu tej samej recepty tylko wówczas, gdy lekarz receptę wyraźnie odnowił. Lekarstwa zakazane w kraju przywozu nie mogą być wprowadzane.

Artykuł 24.

(1) Udziela się zwolnienia od cła dla pojazdów wszelkiego rodzaju (wozów zwykłych, kołowców, pojazdów mechanicznych i t. d.) oraz dla zwierząt jednokopytowych (koni, osłów, osłomulów i mułów), o ile przekraczają granicę tylko w tym celu, aby zawięzić osoby lub towary z jednego obszaru granicznego do drugiego obszaru granicznego, lub stamtąd je zabrać. Zwolnienie od cła obejmuje również przy-

führen. Desgleichen ist ihnen die zollfreie Mitnahme von Material für Ausbesserungen im Rahmen eines kleinen Handwerksbetriebes in Mengen gestattet, die sie ohne Inanspruchnahme von Beförderungsmitteln mit sich zu tragen vermögen. Der Uebertritt und Rückübertritt über die Grenze ist ihnen mit gleichem Material täglich nur einmal erlaubt. Das Material darf nicht zur Herstellung von neuen Gegenständen benutzt werden, soweit es nicht verbraucht ist, muss es wieder ausgeführt werden.

Artikel 21.

Arbeiter und Angestellte dürfen die ihnen vom Arbeitgeber üblicherweise als Deputat gewährten Bodenerzeugnisse zollfrei über die Grenze in ihre Behausung verbringen.

Artikel 22.

(1) Geistliche und ihre Gehilfen, Aerzte, Tierärzte und Hebammen, die in dem einen Grenzbezirke wohnen, dürfen bei Ausübung ihres Berufs im anderen Grenzbezirke die zur Ausübung des Berufs notwendigen Geräte und Instrumente zollfrei, unter der Bedingung ihrer Rückbringung, mit sich führen.

(2) Für Heilmittel, Verbandstoffe und Desinfektionsmittel, die von den im Absatz 1 bezeichneten Aerzten, Tierärzten und Hebammen bei der Hilfeleistung im anderen Grenzbezirke zum unmittelbaren Verbrauch mitgeführt werden, wird Zollfreiheit gewährt. Im Einfuhrstaat nicht zugelassene Heilmittel oder Desinfektionsmittel dürfen die bezeichneten Personen nicht mitbringen. Nicht verbrauchte Heilmittel, Verbandstoffe und Desinfektionsmittel müssen wieder ausgeführt werden.

(3) Die Hinterlegung einer Zollsicherheit wird in der Regel nicht verlangt.

Artikel 23.

Für Verbandstoffe und Arzneiwaren, die Bewohner des einen Grenzbezirks gegen Rezepte von Aerzten oder Tierärzten aus solchen Apotheken des anderen Grenzbezirkes holen, auf die sie nach den örtlichen Verhältnissen angewiesen sind, wird Zollfreiheit gewährt, jedoch nur für Mengen, die den Bedürfnissen des einzelnen Krankheitsfalles entsprechen. Die Zollfreiheit wird bei wiederholter Benutzung desselben Rezeptes nur dann gewährt, wenn der Arzt das Rezept ausdrücklich erneuert hat. Im Einfuhrstaate nicht zugelassene Arzneiwaren dürfen nicht eingebracht werden.

Artikel 24.

(1) Soweit Fahrzeuge aller Art (gewöhnlich Wagen, Fahrräder, Kraftfahrzeuge usw.) und Einhufer (Pferde, Esel, Maulesel und Maultiere) nur zu dem Zweck die Gränze überschreiten, um Personen oder Waren von dem einen Grenzbezirk in den anderen Grenzbezirk zu verbringen oder von dort zu holen, wird für die Zollfreiheit gewährt. Die Zollfreiheit erstreckt sich auch auf die dazu gehöri-

należne przybory i potrzebną paszę oraz potrzebne materiały pędne i smary. Pojazdy, zwierzęta jednokopytowe i należące do nich przybory, tudzież niezużyta jeszcze pasza oraz niezużyte materiały napędne i smary muszą być wywiezione zpowrotem zagranicę.

(2) Osoby, znane władzom celnym jako rzetelne, będą zwolnione od składania zabezpieczenia celnego; w takim razie wystawią im władze celne zaświadczenie, którego ważność może być ustalona na czas do jednego roku, stosownie do wniosku strony.

Artykuł 25.

Mieszkańcom obszaru granicznego udziela się zwolnienia od cła:

- a) dla trumien ze zwłokami i dla urn z popiołami spalonych zwłok, wraz z wieńcami i tym podobnymi przedmiotami, służącymi do ozdoby trumien, urn albo środków przewozowych;
- b) dla przedmiotów, służących do pielęgnowania i zdobienia grobów, nawet wówczas, gdy mają służyć do stałego ozdobienia i utrzymania grobów i cmentarzy osób, przynależnych do mieszkańców pogranicznych;
- c) dla wiązanek z naturalnych kwiatów, liści i traw (wieńców, bukietów i t. d.), które mieszkańcy pograniczni przynoszą osobiście przez granicę z okazji uroczystości; powyższe udogodnienie nie dotyczy wiązanek z kwiatów, przynoszonych przez granicę w celach przemysłowych i handlowych;
- d) dla przedmiotów kultu religijnego i książek do nabożeństwa, używanych do celów religijnych, pod warunkiem ich powrotnego wywozu.

Artykuł 26.

Przewidziane w umowie uwolnienie od cła obejmuje zarówno zwolnienie od cel przywozowych i wywozowych, jako też od wszelkich innych danin i opłat. Z uwolnieniem od cła jest ponadto połączone zwolnienie od obowiązujących zakazów przywozu lub wywozu, o ile niniejsza umowa nie postanawia inaczej.

Artykuł 27.

Jeżeli warunki miejscowe będą tego wymagały, w szczególności obrót gospodarczy w zakresie rolnictwa i leśnictwa, obustronne władze celne dopuszczają, w miarę możliwości, w danym razie we wzajemnym porozumieniu, wyjątki od postanowienia, że ruch towarowy może się odbywać wyłącznie drogami celnymi i podczas ustalonych godzin w porze dziennej.

Artykuł 28.

Władze celne Umawiających się Stron, każda dla swego obszaru, wydadzą potrzebne zarządzenia nadzorcze celem przeszkodzenia nadużyciu udogodnień, przewidzianych w tym rozdziale. W razie po-

gen Ausrüstungsgegenstände sowie auf die erforderlichen Futtermittel und Betriebsstoffe. Fahrzeuge, Einhufer und Ausrüstungsgegenstände sowie die nicht verbrauchten Futtermittel und Betriebsstoffe müssen zurückgebracht werden.

(2) Personen, die den Zollbehörden als zuverlässig bekannt sind, werden von der Hinterlegung einer Zollsicherheit befreit; in diesem Falle wird ihnen von den Zollbehörden ein Ausweis ausgestellt, dessen Gültigkeit auf Antrag bis auf ein Jahr erstreckt werden kann.

Artikel 25.

Ben Bewohnern der Grenzbezirke wird Zollfreiheit gewährt:

- a) für Särge mit Leichen und für Urnen mit Asche verbrannter Leichen, einschliesslich der Kränze und ähnlicher zur Verzierung der Särge, Urnen oder Beförderungsmittel dienender Gegenstände;
- b) für die Pflege und Ausschmückung von Grabstätten dienenden Gegenstände, auch soweit sie der dauernden Ausschmückung und Erhaltung von Grabstätten und Friedhöfen der Angehörigen der Grenzbewohner dienen;
- c) für Blumengebinde aus natürlichen Blumen, Blättern und Gräsern (Kränze, Strausse und dergl.), die Grenzbewohner bei Gelegenheit einer Feierlichkeit persönlich über die Grenze bringen; diese Vergünstigung erstreckt sich nicht auf Blumengebinde, die zu gewerblichen oder Handelszwecken über die Grenze gebracht werden;
- d) für Kultusgegenstände und Gebetbücher, die zu religiösen Zwecken benutzt werden, unter der Bedingung der Rückbringung.

Artikel 26.

Die im Abkommen vorgesehene Zollfreiheit umfasst die Befreiung sowohl von Ein- und Ausfuhrzöllen als auch von allen sonstigen Abgaben und Gebühren. Mit der Zollfreiheit ist ferner die Befreiung von geltenden Ein- oder Ausfuhrverboten verbunden, soweit in diesem Abkommen nicht anderes bestimmt ist.

Artikel 27.

Soweit es die örtlichen Verhältnisse, insbesondere im land- und forstwirtschaftlichen Bewirtschaftungsverkehr erfordern, werden die beiderseitigen Zollbehörden, gegebenenfalls im Benehmen miteinander, nach Möglichkeit Ausnahmen von der Bestimmung zulassen, dass der Verkehr mit Waren nur auf Zollstrassen und während der festgesetzten Tagesstunden erfolgen darf.

Artikel 28.

Die Zollbehörden der vertragschliessenden Teile werden jede für ihr Gebiet die notwendigen Überwachungsmaßnahmen anordnen, um einen Missbrauch der in diesem Abschnitt vorgesehenen Ver-

trzeby będą się o tem zawiadamiały władze celne Umawiających się Stron. Przepisy wykonawcze do niniejszej umowy podadzą one sobie wzajemnie do wiadomości.

IV. Postanowienia szczególne i końcowe.

Artykuł 29.

Drużyny straży pożarnej lub straży kopalnia-nej, jako też inne organizacje ratownicze mogą dla niesienia pomocy w wypadkach pożaru lub w innych nieszczęśliwych wypadkach przekraczać granicę w każdym miejscu i o każdym czasie bez paszportu lub przepustki granicznej. Przybory, pojazdy i zaprzęgi wraz z potrzebną paszą dla zwierząt oraz potrzebnymi materiałami napędzonymi i smarami dla pojazdów zwolnione są od cła i wszelkich formalności celnych, pod warunkiem ich powrotnego wywozu, o ile nie chodzi o paszę oraz środki napędne i smary zużyte w drodze.

Artykuł 30.

W zakresie policji weterynaryjnej obowiązują w małym ruchu granicznym postanowienia zawarte w załączniku II.

Artykuł 31.

(1) O ile w niniejszej umowie nie znajdują się odmienne postanowienia, pozostają nienaruszone przepisy obowiązujące każdorazowo na obszarze każdej z Umawiających się Stron, a odnoszące się do przedmiotów, objętych niniejszą umową. Odnosi się to w szczególności do przepisów paszportowych, przepisów o cudzoziemcach, meldunkowych, komunikacyjno-policyjnych, przepisów celnych, jak również przepisów sanitarnych i weterynaryjno-policyjnych oraz przepisów o ochronie roślin.

(2) W razie ogólnego zamknięcia granicy mogą być postanowienia niniejszej umowy przejściowo zawieszane również z innych powodów, aniżeli sanitarnych lub weterynaryjno-policyjnych.

Artykuł 32.

Jeśli przy wykonywaniu niniejszej umowy wynikły trudności, winny właściwe władze Umawiających się Stron porozumiewać się co do ich usunięcia.

Artykuł 33.

Rządy Umawiających się Stron będą się wzajemnie zawiadamiać, które urzędy należy uważać jako właściwe władze w rozumieniu niniejszej umowy.

Artykuł 34.

W razie, gdyby to z doświadczeń przy wykonywaniu postanowień niniejszej umowy okazało się wskazaniem, mogą Rządy Umawiających się Stron porozumieć się, w danym razie także drogą zwykłej wymiany pism, co do zmian lub uzupełnień niniejszej umowy, jeżeli takie zmiany lub uzupełnienia, we-

günstigungen zu verhindern. Erforderlichenfalls werden sich die Zollbehörden der vertragschliessenden Teile hierüber verständigen. Die Ausführungsbestimmungen zu diesem Abkommen werden sie sich gegenseitig mitteilen.

IV. Besondere und Schlussbestimmungen.

Artikel 29.

Die Mannschaften von Feuerwehren oder Bergwehren sowie sonstige Rettungsorganisationen dürfen zur Hilfeleistung bei Bränden oder anderen Unglücksfällen die Grenze an jeder Stelle und zu jeder Zeit ohne Pass oder Grenzausweis überschreiten. Die Geräte, Fahrzeuge und Gespanne, einschliesslich des erforderlichen Futters für die Tiere sowie des erforderlichen Betriebsstoffes für die Fahrzeuge, sind vom Zoll und allen Zollförmlichkeiten befreit, unter der Bedingung der Wiederausfuhr, soweit es sich nicht um die unterwegs verbrauchten Futtermittel und Betriebsstoffe handelt.

Artikel 30.

Auf dem Gebiete der Veterinärpolizei gelten im kleinen Grenzverkehr die in der Anlage II enthaltenen Bestimmungen.

Artikel 31.

(1) Die auf dem Gebiete jedes der vertragschliessenden Teile jeweils geltenden Vorschriften, die sich auf die in diesem Abkommen behandelten Gegenstände beziehen, bleiben, unberührt, soweit in diesem Abkommen nichts anderes bestimmt ist. Dies gilt insbesondere für die Pass-, Fremdenpolizei — und Meldevorschriften, für die Verkehrspolizei-Vorschriften, für die Zollvorschriften sowie für die gesundheits- und veterinärpolizeilichen Vorschriften und die Vorschriften über Pflanzenschutz.

(2) Die Bestimmungen dieses Abkommens können im Falle einer allgemeinen Grenzsperrung auch aus anderen als gesundheits- und veterinärpolizeilichen Gründen vorübergehend ausser Kraft gesetzt werden.

Artikel 32.

Sollten sich bei der Durchführung des Abkommens Schwierigkeiten ergeben, so werden zu deren Beseitigung die zuständigen Behörden der vertragschliessenden Teile unmittelbar ins Benehmen treten.

Artikel 33.

Die Regierungen der vertragschliessenden Teile werden einander mitteilen, welche Stellen als zuständige Behörden im Sinne dieses Abkommens zu betrachten sind.

Artikel 34.

Falls es sich nach den Erfahrungen bei der Durchführung der Bestimmungen dieses Abkommens als angezeigt erweisen sollte, können sich die Regierungen der vertragschliessenden Teile, gegebenenfalls auch auf dem Wege eines einfachen Schriftwechsels über Aenderungen oder Ergänzungen dieses Abkommens verständigen soweit solche Aen-

dług natury przedmiotu, nie wymagają zgody ciał ustawodawczych.

Artykuł 35.

(1) Umowa niniejsza winna być ratyfikowana, wymiana dokumentów ratyfikacyjnych odbędzie się w Berlinie. Umowa wejdzie w życie w miesiąc po wymianie dokumentów ratyfikacyjnych.

(2) Niniejsza umowa może być wypowiedziana z terminem sześć-miesięcznym przed końcem roku kalendarzowego.

Na dowód czego Pełnomocnicy obu Stron podpisali niniejszą umowę i zaopatrzyli ją swemi pieczęciami.

Sporządzono w dwu egzemplarzach oryginalnych w języku polskim i niemieckim przyczem oba teksty mają jednakową moc obowiązującą.

Warszawa, dnia dwudziestego drugiego grudnia tysiąc dziewięćset trzydziestego pierwszego roku.

Dr. Rasiński
L. S.

Dr. Eckardt
L. S.

B. Zakrzewski
L. S.

PROTOKÓŁ KONCOWY

do polsko-niemieckiej umowy o ułatwieniach w małym ruchu granicznym podpisanej dnia 22 grudnia 1931.

Przy podpisaniu polsko-niemieckiej umowy o ułatwieniach w małym ruchu granicznym Pełnomocnicy obu Stron uzgodnili jeszcze następujące punkty:

Do artykułu 1

Jako publicznych urzędników i pracowników uważa się po polskiej stronie osoby będące w służbie Państwa i władz samorządu terytorjalnego, po stronie niemieckiej osoby w służbie Rzeszy, Państwa, prowincyj, powiatów i gmin.

Do artykułu 2

I. Po polskiej stronie obszar graniczny na tej części granicy, do której odnosi się polsko-niemiecka konwencja Górnośląska z dnia 15 maja 1922 r. ogranicza się co do ułatwień rzeczowych na pas ziemi o szerokości 5 kilometrów.

Rząd Polski zastrzega sobie zrównanie obszaru granicznego na swem terytorjum na tym odcinku granicy, do którego odnosi się polsko-niemiecka konwencja Górnośląska z dnia 15 maja 1922, na czas trwania tej konwencji, co do ułatwień osobistych, z obszarem granicznym, obowiązującym dla ułatwień rzeczowych. Nie ustanowi on jednak takiej linii przez którąby wykluczone zostały z osobistych ułatwień miejscowości: Herby, Lubliniec, Miasteczko, Siemianowice, Huta Laura, Wielkie Hajduki

derungen oder Ergänzungen dem Gegenstande nach nicht der Zustimmung der gesetzgebenden Körperschaften bedürfen.

Artikel 35.

(1) Dieses Abkommen soll ratifiziert werden, und der Austausch der Ratifikationsurkunden soll in Berlin stattfinden. Das Abkommen soll 1 Monat nach dem Austausch der Ratifikationsurkunden in Krafttreten.

(2) Dieses Abkommen kann mit einer Frist von 6 Monaten zum Ende eines Kalenderjahres gekündigt werden.

Zu Urkund dessen haben die beiderseitigen Bevollmächtigten das Abkommen unterzeichnet und mit ihren Siegeln versehen.

Ausgefertigt in doppelter Urschrift in polnischer und deutscher Sprache, wobei beide Wortlaute gleiche Geltung haben.

Warschau, den zweiundzwanzigsten Dezember neunzehnhunderteinunddreissig.

Dr. Rasiński
L. S.

Dr. Eckardt
L. S.

B. Zakrzewski
L. S.

SCHLUSSPROTOKOLL

zu dem am 22. Dezember 1931 unterzeichneten Polnisch-Deutschen Abkommen über Erleichterungen im kleinen Grenzverkehr.

Bei der Unterzeichnung des polnisch-deutschen Abkommens über Erleichterungen im kleinen Grenzverkehr haben sich die beiderseitigen Bevollmächtigten noch über folgende Punkte geeinigt:

Zu Artikel 1.

Als öffentliche Beamte und Angestellte gelten auf polnischer Seite Personen, die im Dienste des Staates sowie der öffentlichen territorialen Selbstverwaltungskörper, auf deutscher Seite Personen, die im Dienste des Reichs, des Staates, der Provinzen, Kreise und Gemeinden stehen.

Zu Artikel 2.

I. Auf polnischer Seite beschränkt sich für die sachlichen Erleichterungen der Grenzbezirk an dem Teil der Grenze, auf den sich das polnisch-deutsche Abkommen über Oberschlesien vom 15. Mai 1922 bezieht, auf einen Geländestreifen von 5 Kilometern Breite.

Die Polnische Regierung behält sich vor, den Grenzbezirk auf ihrem Gebiet in dem Grenzabschnitt, auf welchen sich das polnisch-deutsche Abkommen über Oberschlesien vom 15. Mai 1922 bezieht für die Dauer dieses Abkommens hinsichtlich der persönlichen Erleichterungen dem für die sachlichen Erleichterungen geltenden Grenzbezirk anzugleichen. Sie wird dabei jedoch nicht eine Linie festsetzen, durch welche die Ortschaften: Herby, Lubliniec, Miasteczko, Siemianowice, Huta Laura,

i Rybnik. O poczynionych zarządzeniach należy zawiadomić Rząd Niemiecki.

II. Po niemieckiej stronie uznaje się jako obszar graniczny dla ułatwień rzeczowych graniczny obwód celny o szerokości istniejącej w chwili wejścia w życie niniejszej umowy, z zastrzeżeniem postanowienia zawartego pod III.

III. Jeżeli okaże się potrzeba, może Rząd każdej z Umawiających się Stron rozszerzyć obszar graniczny po swej stronie do szerokości 15 kilometrów. O tem należy zawiadomić Rząd drugiej Strony.

IV. Właściwe władze każdej z Umawiających się Stron mogą w drodze wyjątku i na czas przejściowy wyłączyć od postanowień niniejszej umowy poszczególne gminy lub miejscowości. O zarządzeniu wydanem w związku z tem przez właściwą władzę jednej z Umawiających się Stron należy zawiadomić właściwą władzę drugiej Strony. Jeżeli po upływie 6 miesięcy od zarządzonego wyłączenia właściwa władza jednej z Umawiających się Stron zwróci się do właściwej władzy drugiej Strony z wnioskiem o ponowne włączenie do obszaru granicznego wyłączonej gminy lub miejscowości, wówczas wniosek ten może być odrzucony tylko z podaniem powodów, uzasadniających dalsze wyłączenie.

Do rozdziału II

Postanowienia rozdziału II nie naruszają tych postanowień konwencji Górnośląskiej z dnia 15 maja 1922 r., które dotyczą kart cyrkulacyjnych.

Do artykułu 3

Formularze przepustek należy wypełniać w języku urzędowym władzy wystawiającej; nazwy miejscowości określa się w języku tego kraju, w którym miejscowość leży.

Do artykułu 5

Istnienie potrzeby uznaje się, jeżeli przepustki graniczne są potrzebne w celu uczęszczania do szkoły, do kościoła lub udania się na ferie.

Do artykułu 6

Przy wystawianiu przepustki granicznej na jednorazową podróż należy w formularzu do wyrazów „Przepustka graniczna” dodać słowa „podróż jednorazowa”.

Do artykułu 7

Pozostają w mocy obowiązujące na obszarze każdej z Umawiających się Stron przepisy, które dopuszczają zwolnienie od opłat lub ich zniżenie.

Do artykułu 11

Przepustka nie uprawnia posiadacza do stałego przebywania w sąsiednim obszarze granicznym a powracania tylko przejściowo na własny obszar graniczny.

Wielkie Hajduki und Rybnik von den persönlichen Erleichterungen ausgeschlossen sein würden. Von den getroffenen Anordnungen ist die Deutsche Regierung zu verständigen.

II. Auf deutscher Seite gilt für die sachlichen Erleichterungen als Grenzbezirk der Zollgrenzbezirk in der beim Inkrafttreten dieses Abkommens bestehenden Breite, vorbehaltlich der Bestimmung unter III.

III. Falls sich ein Bedürfnis herausstellt, kann die Regierung jedes der vertragschliessenden Teile den Grenzbezirk auf ihrer Seite bis zu einer Breite von 15 Kilometern erweitern. Hiervon ist die Regierung des anderen Teiles zu verständigen.

IV. Die zuständigen Behörden jedes der vertragschliessenden Teile können einzelne Gemeinden oder Ortschaften ausnahmsweise und vorübergehend von den Bestimmungen dieses Abkommens ausschliessen. Die von der zuständigen Behörde des einen vertragschliessenden Teiles hiernach getroffene Massnahme ist der zuständigen Behörde des anderen Teiles mitzuteilen. Wird nach Ablauf von 6 Monaten seit der Anordnung der Ausschliessung der zuständigen Behörde des einen vertragschliessenden Teiles ein Antrag auf Wiedereinbeziehung der ausgeschlossenen Gemeinde oder Ortschaft in den Grenzbezirk bei der zuständigen Behörde des anderen Teiles gestellt, so darf dieser Antrag nur unter Angabe der für die weitere Ausschliessung massgebenden Gründe abgelehnt werden.

Zu Abschnitt II.

Durch die Bestimmungen des Abschnitt II werden diejenigen Bestimmungen nicht berührt, die in dem Abkommen über Oberschlesien vom 15. Mai 1922 für Verkehrskarten getroffen sind.

Zu Artikel 3.

Die Ausweisvordrucke sind in der Amtssprache der ausstellenden Behörde auszufüllen; die Ortsnamen werden in der Sprache des Landes bezeichnet, in dem die Ortschaft liegt.

Zu Artikel 5.

Ein Bedürfnis ist als gegeben anzusehen, wenn die Grenzausweise zum Schul-, Kirchen- oder Ferienbesuch benötigt werden.

Zu Artikel 6.

Bei der Ausstellung eines Grenzausweises für eine Einzelreise ist in dem Vordruck neben der Bezeichnung „Grenzausweis“ das Wort „Einzelreise“ einzufügen.

Zu Artikel 7.

Unberührt bleiben die im Gebiete jedes der vertragschliessenden Teile geltenden Bestimmungen, die einen Erlass oder eine Ermässigung der Gebühr zulassen.

Zu Artikel 11.

Der Grenzausweis berechtigt den Inhaber nicht, sich im Nachbargrenzbezirke ständig aufzuhalten und nur vorübergehend in den eigenen Grenzbezirk zurückzukehren.

Do artykułu 12

Postanowienia niniejszej umowy nie naruszają prawa każdej z Umawiających się Stron do odmawiania przepustki granicznej na podstawie każdego z obowiązujących przepisów paszportowych.

Do artykułu 13

Właściwe władze Umawiających się Stron będą się wzajemnie zawiadamiać o wypadkach, w których uważają odebranie przepustki za wskazane, jak również o wydanych w związku z tem zarządzeniach.

Do artykułu 17

I. Za narzędzia w myśl artykułu 17 ustęp 1 a) uważa się również przybory rybackie.

II. Zwolnienia od cła udziela się również dla części zamiennych, których przeprowadzenie przez granicę dla maszyn i środków przewozowych, wymienionych w artykule 17 ustęp 1 a) jest potrzebne.

III. Zwolnienie od cła obejmuje tylko te ilości środków napędnych, które znajdują się w zbiorniku połączonym bezpośrednio z motorem.

IV. Umowa niniejsza nie narusza w niczem układów obu Umawiających się Stron, odnoszących się do rybołówstwa na granicznych wodach bieżących i na wodach granicznych.

V. Udogodnienie z ustępu 1 c) dotyczy również i buhajów, przepędzanych czasowo przez granicę do krycia bydła pozostającego na pastwiskach, jeśli buhaj należy do właściciela bydła będącego na pastwisku lub do innej osoby uprawnionej do użytkowania tego bydła.

Do artykułu 19

Jeśli młyn lub inny zakład przetwórczy jest własnością mieszkańca pogranicznego, który chce z nich korzystać celem uszlachetnienia własnych produktów, wówczas odpadają ograniczenia przewidziane w ostatnim zdaniu artykułu 19 ustęp 2.

Do artykułu 24

Zwolnienie od cła obejmuje tylko tę ilość środka napędnego, która wiezioną jest w zbiorniku połączonym bezpośrednio z motorem.

Do artykułu 26

I. Za daniny w rozumieniu artykułu 26 uważa się wszelkie daniny pobierane równocześnie z cłem. Każdoczesne postanowienia Umawiających się Stron o opodatkowaniu pojazdów motorowych pozostają jednak nienaruszone.

II. Do opłat w rozumieniu artykułu 26 nie należą opłaty za czynności urzędowe, wykonywane na wniosek poza miejscem urzędowym oraz poza zwykłymi godzinami urzędowymi.

Niniejszy protokół końcowy winien być uważany za integralną część umowy i równocześnie z umową ratyfikowany, oraz ma posiadać taką samą ważność i czas trwania.

Warszawa, dnia 22 grudnia 1931 r.

Dr. Rasiński

B. Zakrzewski

Dr. Eckardt

Zu Artikel 12.

Durch die Bestimmungen dieses Abkommens wird das Recht der Behörden jedes der vertragsschliessenden Teile nicht berührt, die Ausstellung eines Grenzausweises auf Grund der jeweils geltenden Passvorschriften zu versagen.

Zu Artikel 13.

Die zuständigen Behörden der vertragsschliessenden Teile werden sich gegenseitig die Fälle, in denen sie die Entziehung eines Grenzausweises für geboten erachten, sowie das darauf Veranlasste mitteilen.

Zu Artikel 17.

I. Unter Geräte im Sinne des Artikel 17 Absatz 1 a) fallen auch Fischereigeräte.

II. Die Zollfreiheit wird auch für Ersatzteile gewährt, deren Verbringung über die Grenze für die im Artikel 17 Absatz 1 a) aufgeführten Maschinen und Fahrzeuge erforderlich wird.

III. Die Zollfreiheit für den Antriebsstoff erstreckt sich nur auf diejenige Menge, die sich in den unmittelbar mit dem Motor in Verbindung stehenden Behälter befindet.

IV. Vereinbarungen der vertragsschliessenden Teile auf dem Gebiete der Fischerei in den Grenz-wasserläufen und Grenzgewässern werden durch die Bestimmungen dieses Abkommens nicht berührt.

V. Die Vergünstigung des Absatz 1 c) erstreckt sich auch auf Bullen, die vorübergehend zum Belegen des Weideviehs über die Grenze gebracht werden, sofern der Bulle dem Eigentümer oder dem sonstigen Nutzungsberechtigten des Weideviehs gehört.

Zu Artikel 19.

Wenn die Mühle oder sonstige Betriebsstätte Eigentum des Grenzbewohners ist, der sie zur Veredelung eigener Erzeugnisse benutzen will, entfallen die im Artikel 19 Absatz 2) letzter Satz vorgesehenen Einschränkungen.

Zu Artikel 24.

Die Zollfreiheit für den Antriebsstoff erstreckt sich nur auf diejenigen Mengen, die in dem mit dem Motor verbundenen Behälter mitgeführt wird.

Zu Artikel 26.

I. Unter Abgaben im Sinne des Artikel 26 sind alle Abgaben zu verstehen, die mit Zöllen zusammen erhoben werden. Die jeweiligen Bestimmungen der vertragsschliessenden Teile über die Besteuerung von Kraftfahrzeugen bleiben jedoch unberührt.

II. Unter Gebühren im Sinne des Artikel 26 fallen nicht Gebühren für Amtshandlungen, die auf Antrag ausserhalb der Amtsstelle oder ausserhalb der ordentlichen Dienststunden vorgenommen werden.

Dieses Schlussprotokoll soll als wesentlicher Teil des Abkommens angesehen und gleichzeitig mit dem Abkommen ratifiziert werden sowie dieselbe Gültigkeit und Dauer haben.

Warschau, den 22. Dezember 1931.

Dr. Rasiński

B. Zakrzewski

Dr. Eckardt

WZÓR POLSKIEJ PRZEPUSTKI GRANICZNEJ

Oplata: Wazna do dnia..... 19..... *)
 Gebühr: Gültig bis zum..... 19.....

 POLSKO-NIEMIECKI RUCH GRANICZNY
 DEUTSCH-POLNISCHER GRENZVERKEHR

Przepustka graniczna Nr. ....
 Grenzausweis Nr. ....

Nazwisko i imię .....
 Name und Vorname .....

Miejsce stałego zamieszkania albo pobytu .....
 Wohnsitz oder Aufenthaltsort .....

Punkt (y) przejściowy (e) .....
 Grenzübergangsstelle—n .....

Ważna na pobyt każdorazowo najwyżej przez sześć dni w powiatach — powiecie —
 Gültig zu jeweiligem Aufenthalt von höchstens sechs Tagen in den Kreisen — dem
 miejscowości — miejscowościach .....
 Kreise — Ort — en .....

Szczególne godziny dla przekraczania granicy ..... **)
 Besondere Grenzübergangszeiten .....

*) Miesiąc należy oznaczyć jego nazwą i cyfrą rzymską.
 Der Monat ist namentlich und durch römische Ziffer zu bezeichnen.

**) Należy skreślić, jeżeli dla przekroczenia granicy obowiązują ogólne godziny.
 Zu streichen, wenn die allgemeine Uebertrittszeiten gelten.

R y s o p i s
Personenbeschreibung

Stanowisko lub zawód .....
 Stand oder Beruf: .....

Przynależność państwowa .....
 Staatsangehörigkeit: .....

Miejsce urodzenia .....
 Geburtsort: .....

Data urodzenia .....
 Geburtstag: .....

Wzrost .....
 Gestalt: .....

Twarz .....
 Gesicht: .....

Barwa oczu .....
 Farbe der Augen: .....

Barwa włosów .....
 Farbe des Haares: .....

Szczególne znaki .....
 Besondere Kennzeichen: .....

Towarzyszące dzieci w wieku poniżej 15 lat:
Mitzunehmende Kinder unter 15 Jahren:

	Nazwisko i imię Name und Vorname	Data urodzenia Geburtstag
1	.....	.....
2	.....	.....
3	.....	.....
4	.....	.....

Pieczęć urzędowa
Dienststempel

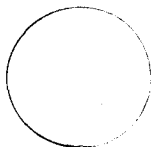
Fotografia
Lichtbild

Pieczęć urzędowa
Dienststempel

Własnoręczny podpis (znak ręczny) posiadacza
 Eigenhändige Unterschrift (Handzeichen) des Inhabers

Pieczęć urzędowa
Dienststempel

..... dnia ..... 19.....
 den

Unterschrift des Beamten
 Podpis urzędnika

MUSTER DES POLNISCHEN GRENZAUSWEISES

Oplata: Ważna do dnia..... 19.....*)
 Gebühr: Gültig bis zum..... 19.....

POLSKO-NIEMIECKI RUCH GRANICZNY DEUTSCH-POLNISCHER GRENZVERKEHR

Przepustka graniczna Nr.....
 Grenzausweis Nr.....

Nazwisko i imię .....
 Name und Vorname .....

Miejsce stałego zamieszkania albo pobytu .....
 Wohnsitz oder Aufenthaltsort .....

Punkt (y) przejściowy (e) .....
 Grenzübergangsstelle—n .....

Ważna na pobyt każdorazowo najwyżej przez sześć dni w powiatach — powiecie —
 Gültig zu jeweiligem Aufenthalt von höchstens sechs Tagen in den Kreisen — dem
 miejscowości — miejscowościach .....
 Kreise — Ort — en .....

Szczególne godziny dla przekraczania granicy .....**)
 Besondere Grenzübergangszeiten .....

*) Miesiąc należy oznaczyć jego nazwą i cyfrą rzymską.
 Der Monat ist namentlich und durch römische Ziffer zu bezeichnen.

***) Należy skreślić, jeżeli dla przekroczenia granicy obowiązują ogólne godziny.
 Zu streichen, wenn die allgemeine Uebertrittszeiten gelten.

R y s o p i s
Personenbeschreibung

Stanowisko lub zawód .....
 Stand oder Beruf .....
 Przynależność państwowa .....
 Staatsangehörigkeit .....
 Miejsce urodzenia .....
 Geburtsort .....
 Data urodzenia .....
 Geburtstag .....
 Wzrost .....
 Gestalt .....
 Twarz .....
 Gesicht .....
 Barwa oczu .....
 Farbe der Augen .....
 Barwa włosów .....
 Farbe des Haares .....
 Szczególne znaki .....
 Besondere Kennzeichen .....

Towarzyszące dzieci w wieku poniżej 15 lat:
Mitzunehmende Kinder unter 15 Jahren:

	Nazwisko i imię Name und Vorname	Data urodzenia Geburtstag
1	.....	.....
2	.....	.....
3	.....	.....
4	.....	.....

Pieczeńc urzędowa
Dienststempel

Fotografia
Lichtb.lid

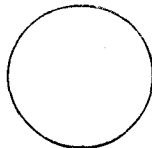

Pieczeńc urzędowa
Dienststempel

Własnoręczny podpis (znak ręczny) posiadacza
Eigenhändige Unterschrift (Handzeichen) des Inhabers

.....

Pieczeńc urzędowa
Dienststempel

..... dnia ..... 19.....
den

Podpis urzędnika
Unterschrift des Beamten

Załącznik II.

Anlage II.

Weterynaryjno - policyjne postanowienia do polsko-niemieckiej umowy o ułatwieniach w małym ruchu granicznym z dnia 22 grudnia 1931 r.

Veterinärpolizeiliche Bestimmungen zu dem polnisch-deutschen Abkommen über Erleichterungen im kleinen Grenzverkehr vom 22. Dezember 1931.

A.

A.

Do artykułu 17

Zu artikel 17.

Do ustępu 1 a i 1 c oraz do ustępów 2 i 3

Zu Absatz 1 a) und c) sowie zu den Absätzen 2 und 3.

Wszystkie zwierzęta z jednego obszaru granicznego, które mają być w drugim obszarze granicznym używane lub pasione, winny być spisane w zaświadczeniach, które mają być przedkładane właściwym obustronnym urzędom celnym stosownie do artykułu 17 ustęp 3, z podaniem opisu zwierząt.

Alle Tiere aus dem einen Grenzbezirke, die in dem anderen Grenzbezirke genutzt oder geweidet werden sollen, sind in die nach Artikel 17 Absatz 3 den beiderseitigen zuständigen Zollstellen vorzulegenden Bescheinigungen unter Beschreibung der Tiere einzutragen.

Poza tem zwierzęta jednokopytowe i bydło rogate winny być oznakowane przez wypalenie litery „P” (polskie zwierzęta) lub litery „D” (niemieckie zwierzęta). U zwierząt jednokopytowych znak ten winien być wypalony na lewym przednim kopycie a u bydła rogatego na lewej przedniej racicy lub lewym rogu. Nadto zwierzęta jednokopytowe i bydło rogate winny być przez wycięcie sierści na lewym udzie zaopatrzone w taką samą literę o wysokości co najmniej 10 cm, które to wycięcie w miarę potrzeby winno być odnawiane. Owce, kozy i świnię winny być oznakowane taką samą literą przez wytatuowanie na lewym uchu.

Ausserdem sind die Einhufer und Rinder durch Einbrennen eines „P” (polnisches Vieh) oder eines „D” (deutsches Vieh) zu kennzeichnen. Bei Einhufern ist das Brandzeichen am linken Vorderhuf, bei Rindern an der linken Vorderklaue oder am linken Horn anzubringen. Die Einhufer und Rinder sind ferner auf der linken Hinterbacke mit einem Haarschnitt in Form der gleichen Buchstaben von mindestens 10 cm Buchstabenhöhe, der rechtzeitig zu erneuern ist, zu versehen. Schafe, Ziegen und Schweine sind mit dem gleichen Buchstaben durch Tätowieren am linken Ohr zu kennzeichnen.

Pogłowa zwierząt racicowych w zagrodach ich pochodzenia winny być corocznie wspólnie zbadane przez właściwych państwowych lekarzy weterynaryjnych obu Stron, a mianowicie zwierzęta robocze przed rozpoczęciem uprawy wiosennej, a zwierzęta pastwiskowe przed rozpoczęciem okresu pastwiskowego. Odnosne władze (starostowie, landraci) winny we właściwym czasie ustalić pogłowa, wchodzące w rachubę. Ustalenie terminu badań winno nastąpić przez obopólne porozumienie się państwowych lekarzy weterynaryjnych obydwu Stron. Wynik badania należy wpisać do zaświadczeń wyżej podanych. Odpisy tych zaświadczeń należy doręczyć właściwym państwowym lekarzom weterynaryjnym obydwu Stron.

Die Ursprungsbestände der Klautiere sind alljährlich, und zwar Arbeitstiere vor Beginn der Frühlingsbestellung, Weidetiere vor Beginn des Weidegangs, durch die beiderseitigen zuständigen beamteten Tierärzte gemeinschaftlich zu untersuchen. Die in Betracht kommenden Bestände sind von den zuständigen Behörden (Starosten, Landräte) rechtzeitig festzustellen. Die Untersuchungszeiten sind zwischen den beiderseitigen beamteten Tierärzten zu vereinbaren. Das Untersuchungsergebnis ist in die vorerwähnten Bescheinigungen einzutragen. Abschriften dieser Bescheinigungen sind den beiderseitigen zuständigen beamteten Tierärzten auszuhandigen.

Można zarządzić, aby zwierzęta, które nie pasą się w ogrodzonych okólnikach, były na pastwisku albo łobzowane albo należycie nadzorowane.

Für Weidevieh, das nicht in eingefriedeten Koppeln geweidet wird, kann angeordnet werden, dass es entweder getüdert oder unter genügender Aufsicht geweidet werde.

Co do zwierząt roboczych i pastwiskowych można zarządzić dalsze badania przez państwowego lekarza weterynaryjnego, które w ogólności nie należy częściej przeprowadzać niż jeden raz na miesiąc. W tych wypadkach badania te winny być wykonywane na granicy albo na pastwisku przez właściwego państwowego lekarza weterynaryjnego państwa przeznaczenia. Wynik badania należy również wpisać do wyżej wspomnianych zaświadczeń.

Für das Arbeits- und Weidevieh können weitere amtsärztliche Untersuchungen angeordnet werden, die im allgemeinen nicht öfter als einmal im Monat stattfinden sollen. Sie sind in diesen Fällen durch den zuständigen beamteten Tierarzt des Zielstaates an der Grenze oder auf der Weide vorzunehmen. Das Untersuchungsergebnis ist gleichfalls in die vorerwähnten Bescheinigungen einzutragen.

Badanie pogłowa w zagrodach pochodzenia, przeprowadzane przez państwowych lekarzy weterynaryjnych obydwu Stron, jako też ewentualne inne urzędowe badania weterynaryjne są bezpłatne, jeśli zostaną uskutecznione w dniach, godzinach i miejscach w tym celu wyznaczonych. Jeśli w wypadku podejrzanym zarządzi się osobne urzędowe badanie weterynaryjne, ma ono nastąpić również bezpłatnie.

Sowohl die Untersuchung der Ursprungsbestände durch die beiderseitigen beamteten Tierärzte als auch gegebenenfalls die übrigen amtsärztlichen Untersuchungen sind, sofern sie an den hierfür festzusetzenden Untersuchungstagen, -stunden und -orten erfolgen, kostenlos. Wird in Verdachtsfällen eine besondere amtsärztliche Untersuchung angeordnet, so hat sie ebenfalls kostenlos zu erfolgen.

Powrót żywych lub ubitych z konieczności zwierząt chorvch na zarazę, podejrzanych o zarazę lub podejrzanych o zarażenie się, do kraju pochodzenia, może nastąpić tylko za osobnem zezwoleniem obustronnych właściwych władz (wojewody — prezesa rejencji), które w tym względzie mają się ze sobą porozumieć.

Dla psów (pasterskich i myśliwskich) winno być dostarczone zaświadczenie miejscowej władzy policyjnej (wójt — Amtsvorsteher) stwierdzające, że miejsce pochodzenia psów i otaczający je obszar w promieniu 10 kilometrów są wolne od wścieklizny. Zaświadczenie to jest ważne na przeciąg jednego miesiąca.

Pszczoly nie podlegają żadnemu ograniczeniu weterynaryjno - policyjnemu.

Do ustępu 1 b) i ustępu 2

Mleko pochodzące od stad i z zagród, w których panuje pryszczycza, oraz pochodzące z okręgów zapowietrzonych, utworzonych z powodu pryszczycy, może być wprowadzone przez wspólną granicę tylko po uprzedniem zagotowaniu lub ogrzaniu co najmniej do 85 stopni Celsjusza. Okręgi zapowietrzzone winny w zasadzie obejmować nie więcej, niż zapowietrzzone miejscowości i ich bliższą okolicę, szczególnie silnie zagrożone.

Do ustępu 1 b)

Co do innych wytworów zwierzęcych i zwierząt mają zastosowanie każdorazem obowiązujące weterynaryjno - policyjne przepisy kraju przeznaczenia o przywozie z zagranicy z tem jednak zastrzeżeniem, że ubity drób, upolowana zwierzyna, ryby i raki nie podlegają w małym ruchu granicznym żadnym ograniczeniom weterynaryjnym. Jeżeli między obydwojma Umawiającymi się Stronami zostały umówione albo w przyszłości miałyby być umówione jednostronne weterynaryjne ułatwienia, to mają one zastosowanie w małym ruchu granicznym do obydwu Umawiających się Stron.

Do ustępu 1 a)

Nawóz zwierzęcy z zagród wolnych od zaraźliwych chorób zwierzęcych nie podlega żadnemu weterynaryjno - policyjnemu ograniczeniu.

B.

Do artykułu 18

Mięso wolno ze sobą zabierać tylko w stanie przyrządzonym (solone, peklowane, wędzone, gotowane albo pieczone).

C.

Do artykułu 24

Osoby, używające zwierząt jednokopytowych, przy przekraczaniu granicy, muszą mieć ze sobą ich wykaz w dwóch językach, wystawiony przez miejscową władzę policyjną kraju pochodzenia (wójt, Amtsvorsteher), zaopatrzony urzędową pieczęcią tej władzy i zawierający nazwisko właściciela zwierzęcia jednokopytowego i dokładny opis zwierzęcia. Wykaz ten jest ważny na przeciąg jednego roku.

Die Rückkehr seuchenkranker, seuchenverdächtiger oder ansteckungsverdächtiger lebender und notgeschlachteter Tiere in den Herkunftsstaat darf nur mit besonderer Genehmigung der beiderseitigen zuständigen Behörden (Wojewode, Regierungspräsident) erfolgen, die sich dieserhalb miteinander in Verbindung zu setzen haben.

Für Hunde (Hirten — und Jagdhunde) ist eine ortspolizeiliche Bescheinigung (Wójt, Amtsvorsteher) beizubringen, wonach der Standort der Hunde und dessen Umkreis von 10 Kilometern frei von Tollwut sind. Die Bescheinigung gilt einen Monat.

Bienen unterliegen keiner veterinärpolizeilichen Beschränkung.

Zu Absatz 1 b) und Absatz 2.

Die Milch darf aus Herden und Gehöften, in denen die Maul- und Klauenseuche herrscht, und aus den anlässlich der Maul- und Klauenseuche gebildeten Sperrbezirken nur nach erfolgtem Aufkochen oder nach Erhitzung auf mindestens 85 Grad Celsius über die gemeinschaftliche Grenze gebracht werden. Die Sperrbezirke sollen der Regel nach nicht mehr als die verseuchten Ortschaften und ihre besonders stark gefährdete nähere Umgebung umfassen.

Zu Absatz 1 b).

Hinsichtlich der übrigen tierischen Erzeugnisse und Tiere gelten die jeweiligen veterinärpolizeilichen Einfuhrbestimmungen des Ziellandes mit der Massgabe, dass geschlachtetes Geflügel, erlegtes Wild, Fische und Krebse im kleinen Grenzverkehr keiner veterinären Beschränkung unterliegen.

Sofern zwischen den vertragschliessenden Teilen besondere einseitige veterinäre Erleichterungen vereinbart worden sind oder in Zukunft vereinbart werden solten, gelten sie im kleinen Grenzverkehr für beide vertragschliessenden Teile.

Zu Absatz 1 a).

Tierischer Dünger aus seuchenfreien Gehöften unterliegt keiner veterinärpolizeilichen Beschränkung.

B.

Zu Artikel 18.

Fleisch darf nur in zubereitetem (gesalzenem, gepökelt, geräuchertem, gekochtem oder gebratenem) Zustande mitgenommen werden.

C.

Zu Artikel 24.

Für Einhufer, die zum Grenzübertritt verwendet werden, muss ein von der Ortspolizeibehörde des Herkunftslandes (Wójt, Amtsvorsteher) ausgestellter, mit dem amtlichen Stempel der Behörde versehener, zweisprachiger Ausweis mitgeführt werden, der den Namen des Eigentümers des Einhufers und eine genaue Beschreibung des Tieres enthält. Der Ausweis gilt ein Jahr.

Wykazy muszą być zaopatrzone w zaświadczenie zrórowia wystawione przez państwowego lekarza weterynaryjnego kraju przeznaczenia, które to zaświadczenie jest ważne jeden miesiąc.

Urzędowe badania weterynaryjne na granicy winny być wykonywane bezpłatnie, jeżeli odbywają się w urzędowo ustanowionych miejscach badania i w terminach badania urzędowo wyznaczonych. Terminy te zostaną ustanowione zgóry na cały rok w ten sposób, że dla każdego miejsca badania na każdy miesiąc przypadnie przynajmniej jeden termin badania.

Miejsca badania na granicy mogą być od siebie oddalone co najwyżej 25 kilometrów.

Powrót do kraju pochodzenia jednokopytowych zwierząt chorych na zarazę, podejrzanych o zarazę lub podejrzanych o zarażenie się może nastąpić tylko za osobnem zezwoleniem obustronnych właściwych władz (wojewody — prezesa rejencji), które w tym względzie winny się porozumieć ze sobą.

D.

Do artykułu 17

Ustęp 1 a) i b)

oraz

artykułów 21 i 24

Obrót paszą objętościową i słomą w małym ruchu granicznym nie jest ograniczony pod względem weterynaryjno - policyjnym.

E.

Do artykułu 29

Zwierzęta jednokopytowe straży pożarnych i straży kopalnianych, jako też innych organizacji ratowniczych nie podlegają żadnemu policyjno-weterynaryjnemu ograniczeniu.

F.

Właściwe władze (starosta — Landrat) winny się wzajemnie zawiadamiać z możliwym pośpiechem o stwierdzeniu i wygaśnięciu niżej wymienionych zaraźliwych chorób zwierzęcych w tych powiatach granicznych, w których obszary graniczne się znajdują, podając dokładne miejsce zarazy, nazwiska właścicieli, wielkość zarażonych pogłowi i ilość chorych zwierząt:

- 1) wścieklizna (lyssa, rabies, hydrophobia);
- 2) nosaczna zwierząt jednokopytowych (mal-leus);
- 3) zaraza stadnicza (exanthema coitale paralyticum);
- 4) pryszczycza (aphthae epizooticae);
- 5) zaraza płucna bydła rogatego (pleuropneumonia contagiosa bovum);
- 6) ospa owcza (variola ovina);
- 7) świerzby zwierząt jednokopytowych i owiec (scabies);
- 8) różycza świń (rhusiopathia suis);

Die Ausweise müssen mit einer vom beamteten Tierärzte des Zielstaates ausgestellten Gesundheitsbescheinigung versehen sein, die einen Monat gilt.

Die amtstierärztlichen Untersuchungen an der Grenze sind kostenlos vorzunehmen, sofern sie an den amtlich zu bestimmenden Untersuchungsstellen und zu den amtlich festzusetzenden Untersuchungszeiten stattfinden. Die Festsetzung dieser Zeiten erfolgt im voraus für das ganze Jahr in der Weise, dass für jede Untersuchungsstelle auf jeden Monat wenigstens ein Untersuchungstermin fällt.

Die Untersuchungsstellen an der Grenze dürfen höchstens 25 Kilometer von einander entfernt sein.

Die Rückkehr seuchenkranker, seuchenverdächtiger oder ansteckungsverdächtiger Einhufer in den Herkunftsstaat darf nur mit besonderer Genehmigung der beiderseitigen zuständigen Behörden (Wojewode, Regierungspräsident) erfolgen, die sich dieserhalb miteinander in Verbindung zu setzen haben.

D.

Zu Artikel 17.

Absatz 1 a) und b) sowie

zu den

Artikeln 21 und 24.

Der kleine Grenzverkehr mit Rauhfutter und Stroh ist veterinärpolizeilich nicht beschränkt.

E.

Zu Artikel 29.

Die Einhufer von Feuer — und Bergwehren sowie von sonstigen organisierten Rettungsmannschaften unterliegen keiner veterinärpolizeilichen Beschränkung.

F.

Die zuständigen Behörden (Starost, Landrat) haben sich gegenseitig die Feststellung und das Erlöschen der nachstehend bezeichneten Seuchen in den Grenzkreisen, in denen die Grenzbezirke liegen, unter genauer Angabe des Seucheortes, der betreffenden Besitzer, der Grösse der verseuchten Bestände und der Zahl der erkrankten Tiere mit tunlichster Beschleunigung anzuzeigen:

1. Tollwut (Lyssa, Rabies, Hydrophobia);
2. Rotz der Einhufer (Malleus);
3. Beschälseuche (Exanthema coitale paralyticum);
4. Maul — und Klauenseuche (Aphthae epizooticae);
5. Lungenseuche des Rindviehs (Pleuropneumonia contagiosa bovum);
6. Pockenseuche der Schafe (Variola ovina);
7. Räude der Einhufer und Schafe (Scabies);
8. Rotlaufseuche der Schweine (Rhusiopathia suis);

- 9) pomór świń (pestis suum);
10) księgosusz (pestis bovina);

Poza tem właściwe władze winny się wzajemnie zawiadamić w pierwszym dniu każdego miesiąca o stanie wyżej wspomnianych zaraźliwych chorób zwierzęcych. Ujemne wykazy należy również sobie nadsyłać.

Każda z Umawiających się Stron ma prawo obostrzyć powyższe postanowienia, jeżeli na obszarze drugiej Strony wybuchnie księgosusz, jeżeli tamże w przestrzeni 20 km. od wspólnej granicy wybuchnie zaraza płucna bydła rogatego, pryszczycyca lub ospa owcza, lub jeżeli w obszarze granicznym drugiej Strony wybuchnie pomór świń; w tych wypadkach jest również dopuszczalny zupełny lub ograniczony zakaz ruchu granicznego dla zwierząt, części zwierząt i wytworów zwierzęcych, tudzież przedmiotów mogących być nośnikami zarazy (pasza objętościowa, słoma i t. d.). Powyższe zarządzenia wolno stosować tylko na czas trwania niebezpieczeństwa zarazy.

Jeżeli czasokres trwania ograniczeń przy zarazach, które były powodem obostrzenia wyżej podanych postanowień na obu obszarach jest różny, natenczas dłuższy okres ograniczeń jest miarodajnym dla uchylenia obostrzonych przepisów granicznych.

Właściwe władze (wojewoda — prezes rejencji) winny powiadomić się wzajemnie o tych obostrzeniach lub zakazach, jako też o ich uchyleniu, równocześnie z ich zarządzeniem.

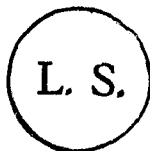
G.

Potrzebne przepisy wykonawcze wydadzą władze administracyjne II instancji (wojewoda — prezes rejencji).

Zaznajomiwszy się z powyższą umową i protokołem końcowym, uznaliśmy je i uznajemy za słuszne zarówno w całości jak i każde z postanowień w nich zawartych; oświadczamy, że są przyjęte, ratyfikowane i potwierdzone i przyrzekamy, że będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej.

W Warszawie, dnia 22 czerwca 1933 r.

Prezes Rady Ministrów:

(—) J. Jędrzejewicz

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) Beck

9. Schweinepest (Pestis suum);
10. Rinderpest (Pestis bovina);

Ausserdem haben sich die zuständigen Behörden am ersten Tage jeden Monats den Stand der vorgeannten Seuchen gegenseitig mitzuteilen. Fehlanzeigen sind erforderlich.

Jeder der vertragschliessenden Teile hat das Recht, die vorstehenden Bestimmungen zu verschärfen, falls Rinderpest im Gebiete des anderen Teiles, Lungenseuche der Rinder, Maul- und Klauenseuche oder Pockenseuche der Schafe daselbst innerhalb 20 Kilometer von der gemeinschaftlichen Grenze ausbricht; auch ist in diesen Fällen ein völliges oder beschränktes Verbot des Grenzverkehrs für Tiere, tierische Teile, tierische Erzeugnisse und giftfangende Stoffe (Rauhfutter, Stroh usw.) zulässig. Die vorstehenden Massnahmen dürfen nur für die Dauer der Seuchengefahr getroffen werden.

Sind die Sperrfristen für Seuchen, die zur Verschärfung vorstehender Bestimmungen Veranlassung gegeben haben, in beiden Gebieten verschieden, so ist die längere Sperrdauer für die Aufhebung der verschärften Grenzbestimmungen massgebend.

Die zuständigen Behörden (Wojewode, Regierungspräsident) haben sich die Verschärfungen oder Verbote sowie deren Aufhebung gleichzeitig mit ihrer Anordnung mitzuteilen.

G.

Die Durchführungsbestimmungen erlassen die Verwaltungsbehörden zweiter Instanz (Wojewode, Regierungspräsident).